

Datum:
2019-05-02Diarienummer:
ALN-2019-0191

Äldrenämnden:

Beslut

Handläggare:

Magnus Bergman-Kyllönen

Ekonomiskt delårsbokslut per mars 2019

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslås besluta,

att godkänna delårsbokslut per mars 2019 inkl. årsprognos enligt föreliggande förslag,

att överlämna bokslutshandlingarna till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Resultatet per mars 2019 var en negativ avvikelse mot budgetramen på – 6,8 mnkr. Intäkterna följer på totalnivå budgeten. Den negativa avvikelsen första kvartalet i år mot budgetramen beror främst på högre kostnader än budgeterat och specifikt högre personalkostnader inom den egna regin än i budget. Framförallt är det inom särskilt boende där personalkostnaderna varit markant högre än budgeterat.

Årsprognosen för 2019 indikerar en negativ avvikelse mot budgetramen på 22 mnkr. Flera resultatförstärkande åtgärder har vidtagits men fler behöver vidtas för att nå en budget i balans.

Äldreförvaltningen har fått i uppdrag att till äldrenämndens möte i juni i år som senast presentera förslag på åtgärder för att nå en budget i balans.

Ärendet innehåller följande:

Analys av ekonomisk ställning per verksamhet och vissa centrala volymuppgifter.

Äldrenämnden – delårsbokslut per mars 2019

ÄLDRENÄMNDEN	Resultat per mars			
	Kommunbidrag	Periodens utfall	Periodens utfall	Helårsprognos
Belopp i miljoner kronor	2019	201901-201903	201801-201803	201903
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Öppen verksamhet	66	3	-1	0
Ordinärt boende	788	4	-8	22
Särskilt boende	993	-14	10	-44
Nämnden totalt	1 848	-7	1	-22

	KF-budget	Periodens utfall	Periodens utfall	Helårsprognos
	2019	201901-201903	201801-201803	201903
Nettoinvesteringar	6,1	0,4	0,8	6,1

	Prognos- försämring	Prognos- förbättring	Prognosspann	
			Min	Max
Prognososäkerhet	-34	-14	-12	8

Analys av ekonomiskt utfall per mars och årsprognos för 2019

Äldrenämndens resultat per mars var en negativ avvikelse mot budgetramen på 7 mnkr (6,8 mnkr). Resultatutfallet föregående år motsvarande period var en positiv avvikelse på 1 mnkr. Viktigt att notera är att utfallet föregående år inte är direkt jämförbart med resultatet i år då en viktig ändring skett kopplat till redovisningen och specifikt till periodiseringen av kommunbidraget. Den typ av periodisering av kommunbidraget som tillämpades 2018 och tidigare föranledde att resultatet olika tider på året påverkades av säsongseffekter¹. Med nuvarande princip för periodisering blir det en större följsamhet och jämnhet över året i förhållande till kostnaderna och därmed mindre säsongseffekter. Resultatet hade inte varit detsamma kvartal 1 2018 om samma förfaringsätt tillämpats redan då.

Intäkter - delårsbokslut per mars 2019

Intäkterna på totalnivå per mars är nästan identiska med budget. En av nämndens allra största externa intäkter är taxor och avgifter från brukare. Intäkterna per mars från avgifter var 34,6 mnkr mot budgeterade 35 mnkr (32 mnkr kvartal 1 2018). Ökningen mot föregående år är 2,6 mnkr och förklaras av både ökad volym och justerade (höjda) avgiftsnivåer för flera insatser.

En väsentlig förändring mot föregående år motsvarande period är minskningen av momsersättning som äldrenämnden får för bland annat lokalkostnader. Minskningen mot föregående år är totalt c a 1 mnkr per mars. Detta förklaras främst av att övertagandet av 9 boenden från extern regi under 2018 betingar mindre momsersättning. Dessutom kommer momsersättning för kostnader för inhyrd personal att tas bort vid halvårsskiftet vilket påverkar intäkterna andra halvan av året negativt (vid bibehållen nivå av inhyrd personal).

En ytterligare väsentlig sak att tillägga gällande intäkter är att drygt 30 mnkr per 1 januari i år tagits bort gällande stimulansbidrag (för helåret) som äldrenämnden tidigare erhållit per år.

¹ Tidigare periodiserades kommunbidraget "rakt" med 1/12 per månad. Från 2019 periodiseras istället kommunbidraget med hänsyn till säsongseffekter som finns på kostnadssidan vilket gör resultatet mer jämnt fördelat över året.

Kostnader - delårsbokslut per mars 2019

Det som främst gör att det i bokslutet per mars finns en negativ avvikelse mot budgetramen är att kostnaderna är högre än budgeterat. Främst är det inom den egna produktionen, egen regin, som kostnaderna (personalkostnader) varit högre än budgeterat. Totalt är personalkostnaderna (inklusive kostnader för inhyrd personal) c a 7 mnkr högre än budgeterat för egen regin. Den största negativa avvikelsen mot budget för personalkostnader återfinns inom nämndens största verksamhetsgren, särskilt boende (se nedan under särskilt boende för vidare förklaring).

Den enskilt största kostnadsposten, köp av verksamhet avseende särskilt boende, ordinärt boende och förebyggande verksamhet utgörs av all verksamhet äldrenämnden köper inklusive från externa regin. Denna följer i stort budgeten hittills.

Lokal- och fastighetskostnaderna följer i stort sett budget per mars.

Sammanfattning delårsbokslut per mars 2019

- Intäkter från taxor och avgifter följer budget och är c a 2,5 mnkr högre än kv. 1 2018,
- Intäkterna för moms följer budget men är på totalnivå c a 1 mnkr lägre än kv.1 2018,
- Intäkterna på totalnivå följer budget nästan identiskt,
- Personalkostnaderna är totalt c a 7 mnkr högre än budget inom egen regi,
- Övriga kostnader följer i stort sett budget för perioden,
- Resultatet som helhet visar en negativ avvikelse mot budgetramen på 6,8 mnkr.

Årsprognos för 2019

Nämndens årsprognos för 2019 är en negativ avvikelse mot budgetramen på 22 mnkr med ett spann på - 12 till + 8 mnkr (prognosintervall på - 34 till -14 mnkr).

Total budgetram för äldrenämnden 2019 är 1,848 mnkr. Prognosticerad negativ avvikelse mot budgetramen uppgår därför till c a 1 procent av budgetramen.

En väsentlig sak som inte kunnat beaktas i årsprognosen är att Uppsala kommun *preliminärt* tilldelats stimulansmedel för äldreomsorgen på c a 8 mnkr för 2019. Exakt i detalj till vilket belopp dessa stimulansmedel uppgår till slutgiltigt för all äldreomsorgsverksamhet och för den egna verksamheten (egen regin) specifikt får äldreförvaltningen återkomma till i ett senare skede.

Prognosen innebär att ytterligare resultatförstärkande åtgärder av större slag behöver vidtas för att nå en budget i balans för 2019. Flera effektiviseringsåtgärder är vidtagna som rör den egna produktionen och äldreförvaltningen har i uppdrag att till äldrenämnden lämna förslag på vilka samlande åtgärder som behöver vidtas för att nå en budget i balans vid ett kommande nämndmöte.

Resultat per verksamhet

Särskilt boende

Särskilt boende hade totalt en negativ avvikelse mot budgetramen på 14 mnkr per mars. En väsentlig del av denna avvikelse går att härleda till markant högre personalkostnader i egen regins särskilda boende än i budget (c a 4 mnkr av denna avvikelse). En försvårande faktor och osäkerhet att budgetera personalkostnaderna för särskilt boende 2019 har varit övertagandet av 9 vårdboenden som gjordes under 2018 från extern regi (ett till vårdboende tas även över under 2019). Detta då det har skett stora utökningar av personal (fler antal årsarbetare) på flera håll inom de boenden som övertagits varav en väsentlig del är kopplat till att anställningar övergick i heltidsanställningar vid denna övergång ("heltid som norm") från början av 2019. Antalet utökningar var inte kända till fullo vid budgeteringstillfället.

Andra delar som bidragit till den negativa avvikelsen mot budget för särskilt boende är högre fastighetskostnader (2 mnkr) och högre volym (0,8 mnkr extern regi) än i budget.

Det effektiviseringskrav som ålagts särskilt boende egen regi har än inte fått genomslag per mars varför viss del av den negativa avvikelsen också härrör till detta hittills realiserade krav.

Tabell 1. *Volymutveckling särskilt boende 2018 – 2019*

Fördelning och beräknad volymökning av boendeplatser								
SÄBO	2018				2019			
	mars	juni	sept	dec	prognos mars	prognos juni	prognos sept	prognos dec
Platser totalt	1665	1681	1684	1687	1707	1723	1751	1754
EGEN REGI	872	883	884	880	912	912	912	912
LOU externa	374	343	343	343	297	293	301	301
LOV externa	419	455	457	464	498	518	538	541

Av tabellen ovan framgår att ökningen av antal platser har skett inom egna regin och inom LOV. Inom egna regin avser ökningen främst ett boende som övergår till egen regi under 2019. Den minskning som prognosticeras inom driftsformen LOU (extern regi) avser ett boende som är under avveckling.

Totalt prognosticeras en volymökning inom vårdboendena på c a 4 procent sett till antalet platser i slutet av 2018 jämfört med antalet platser i slutet av 2019. Ökningen mellan år 2017 och 2018 var 5 procent. Kostnadsmässigt är det värt att poängtera att det inte endast är totala antalet platser som är styrande utan också med vilken hastighet exempelvis ett nytt boende fylls på. Därför kan den faktiska kostnadsökningen vara större än ovan volymökning.

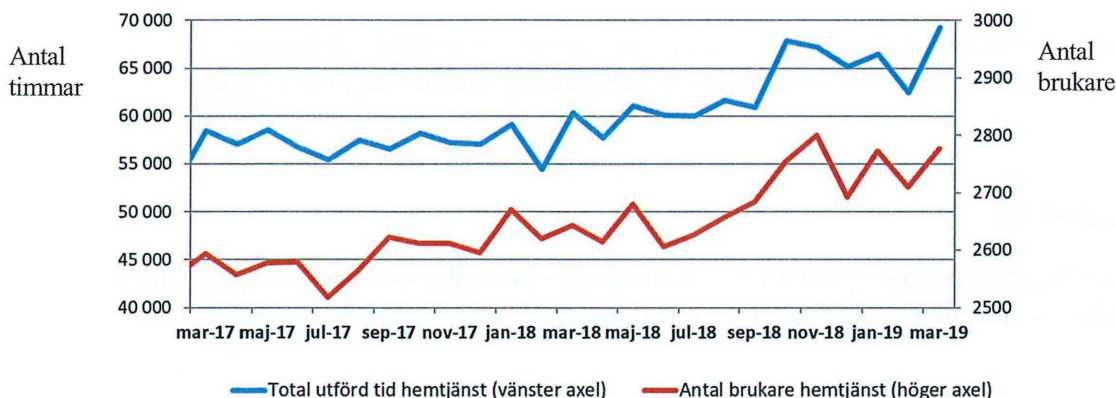
Ordinärt boende

Ordinärt boende hade en positiv avvikelse mot budgetramen på 3,6 mnkr per mars. Samtliga delar inom ordinärt boende hade en positiv avvikelse per mars mot budget utom hemtjänst och hemsjukvård som hade en negativ avvikelse tillsammans på c a 5 mnkr. Denna negativa avvikelse mot budget för dessa båda verksamheter förklaras främst av högre personalkostnader (inklusive kostnader för inhyrd personal) inom den egna regin. För hemsjukvården är det högre kostnader för inhyrd personal som förklarar en större del av den negativa avvikelsen mot budget.

Volymutveckling hemtjänst och hemsjukvård 2018 – 2019

I diagram 1 nedan illustreras volymutvecklingen fram till mars 2019 för hemtjänst (egen och extern regi). Dels visas total utförd tid i hemtjänsten per månad, blå linje nedan (det som utförarna ersätts efter), dels visas totala antalet brukare per månad och utvecklingen av denna (röd linje nedan).

Diagram 1 Total utförd tid per månad och antal brukare med hemtjänst 201703 - 201903

Av diagram 1 ovan kan noteras att antalet brukare med hemtjänst (egen och extern regi) inte har ökat nämnvärt totalt sett mot den volym som var under hösten 2018. Däremot har totalt utförd tid för hemtjänsten per månad ökat under första kvartalet i år främst i mars månad. Värt att tillägga gällande volymutvecklingen avseende utförd tid hittills i år är att den på totalnivå ändå följer budgeterad volymutveckling väl och är till och med något under budgeterad tid.

Total volymökning av utförd tid i hemtjänsten var c a 9 procent för 2018. Prognosticerad volymökning 2019 är c a 12 procent avseende genomsnittligt utförd tid totalt i hemtjänsten per månad. Volymen inom hemtjänsten är dock en av de svårare delarna av äldreomsorgens verksamhet att prognosticera vilket bör tas med i termer av osäkerhet och risk.

Inom hälso- och sjukvård har volymen istället minskat kraftigt under årets första kvartal jämfört med volymen motsvarande period föregående år. För den ena delen inom hälso- och sjukvård, så kallad delegerad hälso- och sjukvård, där legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal delegerar insatser till hemtjänstpersonal, har genomsnittliga antalet utförda timmar per månad för årets första kvartal minskat med över 30 procent mot kvartal 1 2018. Kostnaderna i kronor hittills i år jämfört med motsvarande period föregående år har för dessa delegerade insatser därför också minskat markant. Kostnaderna för detta uppgick till c a 84 mnkr för helåret 2018. En väsentlig faktor bakom denna minskade volym och därav minskade kostnader hittills i år och i prognos är förändrade ersättningsbetingelser för sådana insatser.

Prognosen för helåret är att kostnaderna för samtliga hälso- och sjukvårdsinsatser kommer vara markant lägre än föregående år. Detta inom en för äldreomsorgen relativt stor verksamhet med kraftigt ökade kostnader under flera år.

Öppna förebyggande insatser

Resultatet för öppna insatser var en positiv avvikelse mot budgetramen på drygt 3 mnkr per mars i år. Förklaringar till denna positiva avvikelse kan härledas till något högre intäkter än budgeterat, lägre personalkostnader än i budget och något lägre lokal- och fastighetskostnader än i budget.

Politisk verksamhet

Politisk verksamhet redovisade en negativ avvikelse mot budgetramen på 40 tkr per mars. Avvikelsen beror i sin helhet på lägre budgeterade lönekostnader (färre antal budgeterade personer än vad utfallet varit).

Investeringar

Hittills per mars har investeringar gjorts till ett belopp på c a 0,4 mnkr och det är nästan uteslutande inom särskilt boende som dessa gjorts och investeringarna har utgjorts av främst inventarier.

Risker och osäkerhet

Årsprognosen innefattar ett prognosspann från – 34 mnkr till – 14 mnkr. Volymökningar är alltid en osäkerhetsfaktor i samband med årsprognoser och i synnerhet volymen inom hemtjänsten.

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin

Förvaltningsdirektör